

TIDSPRES OG AUTONOMI PÅ ARBEJDSPLADSEN I DEN EUROPÆISKE UNION

Denne pjece er et sammendrag af hovedresultaterne af en række statistiske arbejdsmiljøundersøgelser, der er udført på EU-plan af Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene og på nationalt plan af forskellige medlemsstater.

Resultaterne viser, at:

- **Arbejdets intensitet** bliver stadig større i alle medlemsstaterne; generelt arbejder de ansatte hurtigere, og tidsfristerne er strammere.
- **Autonomien på arbejdspladsen** bliver også større, men denne forøgelse er ikke tilstrækkelig til at kompensere for den øgede intensitet i arbejdet. Det betyder, at flere ansatte kommer ud for arbejdssituationer med store belastninger.
- Arbejdspladserne kan inddeles i fire kategorier:
 - **passive arbejdspladser**, der er kendetegnet ved få krav (lille intensitet) og meget lidt kontrol over arbejdsmiljøet (kun lille indflydelse på arbejdets hastighed og organisering). Disse jobs udføres hovedsageligt af ufaglærte
 - **jobs med få belastninger**, der er kendetegnet ved få krav og stor kontrol over arbejdsmiljøet (indflydelse på arbejdets hastighed og organisering). Administrations- og servicepersonale er mest fremherskende i denne kategori
 - **aktive jobs**, der er kendetegnet ved store krav (stor intensitet) og stor kontrol over arbejdsmiljøet. Ledere og kontorphersonale er mest fremherskende i denne kategori
 - **jobs med store belastninger**, der er kendetegnet ved store krav og næsten ingen kontrol. Faglærte arbejdere er mest fremherskende i denne kategori.
- **Jobs med store belastninger**, der er mest tilbøjelige til at skabe arbejdsstress, forekommer hovedsageligt:
 - blandt **faglærte arbejdere**
 - i **transportsektoren**, inden for **catering** og i **metalindustrien**
 - blandt **unge arbejdstagere**
 - i lige stor grad blandt mandlige og kvindelige arbejdstagere (i 1991 var andelen af mandlige arbejdstagere i jobs med store belastninger højere end andelen af kvindelige arbejdstagere).
- Jobs med store belastninger, dvs. jobs med stor intensitet og kun lille autonomi, fører til et højere antal **helbredsproblemer** hos arbejdstagerne (stress, udbrændthed). Samlet melder 28% af arbejdstagerne om stress og 20% om udbrændthed.
- De ovennævnte profiler bekræfter i stort omfang, at der fortsat er en **tayloristisk opdeling af arbejdet** i Europa.

Tidspresset og autonomien på arbejdet er de to store dimensioner i arbejdsindholdet. Arbejdstagere kommer ud for to typer **tidspres**. Den første type er kendetegnet ved tidsbegrænsninger såsom frister. En anden type er kendetegnet ved den hastighed, hvormed de ansatte skal udføre deres opgaver. **Autonomi** vil sige, at den ansatte har mulighed for at kontrollere enten arbejdsmetoden eller rækkefølgen, hvori en opgave skal udføres. Disse to dimensioner spiller en stor rolle

ved kontrol af psykosocialt stress på arbejdspladsen (se figur 1). Stress på arbejdspladsen er en af hovedårsagerne til de ansattes sygeorlov og sygdomme. De indsamlede data fra Institutets to undersøgelser (se kildefortegnelsen), gør det muligt at overvåge udviklingen i tidspreset og jobautonomien.

Denne pjece er et sammendrag af en større rapport om tidspres og jobautonomi i EU (se

publikationslisten). Rapporten er en sammenfatning af resultaterne af de forskellige europæiske og nationale spørgeskemaer om tidspres og autonomi på arbejdspladsen. Der er indhentet data i følgende EU-lande: Danmark, Tyskland, Spanien, Frankrig, Nederlandene, Østrig, Finland og Sverige; endvidere er der indhentet data fra Det Europæiske Institut.

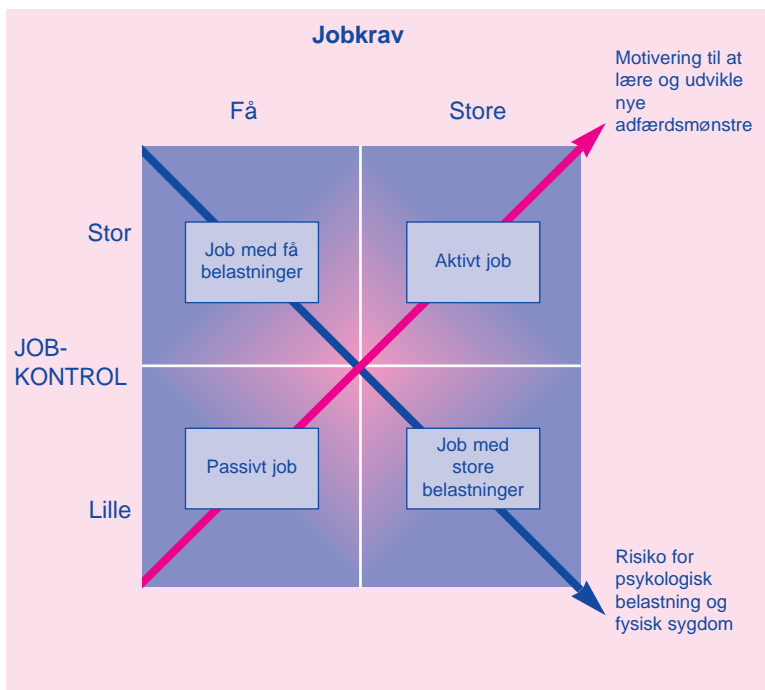
Modellen for “jobkrav - jobkontrol”: En “stressforudsigelsesmodel”

Den amerikanske forsker, Robert Karasek, har opstillet en model, der sammenkobler tidspres og jobautonomi og er almindeligt kendt som “modellen for jobkrav (=tidspres) - jobkontrol (=autonomi)”. Denne model afspejler i høj grad arbejdstagernes arbejdsmiljø. Ved at ændre på jobkravene eller jobkontrollen kan belastningen formindskes, og der kan opnås et højere kompetenceniveau for arbejdstagerne. Figur 1 sammendrager de fire typer jobs, der kan være et resultat af forskellige kombinationer af jobkrav og jobkontrol:

- **aktive jobs:** i denne arbejdsituation oplever arbejdstagerne meget store krav, men har samtidig muligheder nok for at kontrollere disse krav
- **passive jobs:** i denne arbejdsituation oplever arbejdstagerne ingen jobkrav og har ingen kontrol over eventuelle skiftende forhold i arbejdsituationen
- **jobs med store belastninger:** i disse situationer oplever arbejdstagerne store krav, men er helt ude af stand til at kontrollere det, der sker. De skal passivt tilpasse sig stadigt skiftende og muligvis modstridende krav
- **jobs med få belastninger:** i disse situationer oplever

arbejdstagerne kun få krav og har til overflod kontrollkapacitet til at løse problemerne.

Modellen indeholder to forudsigelser. For det første at den psykologiske belastning øges, når jobkravene øges og jobkontrollen formindskes. For det andet at kompetenceniveauet øges, når kravene i en bestemt situation svarer til det nødvendige kontrolniveau. Det betyder, at passive jobs kan være attraktive fra et belastningsmæssigt synspunkt, men i sådanne arbejdsituationer har arbejdstagerne ingen mulighed for at udvikle deres færdigheder. I denne model er arbejdstagere i jobs med store belastninger i fare for hjertesygdomme, for højt blodtryk og åreforkalkning.

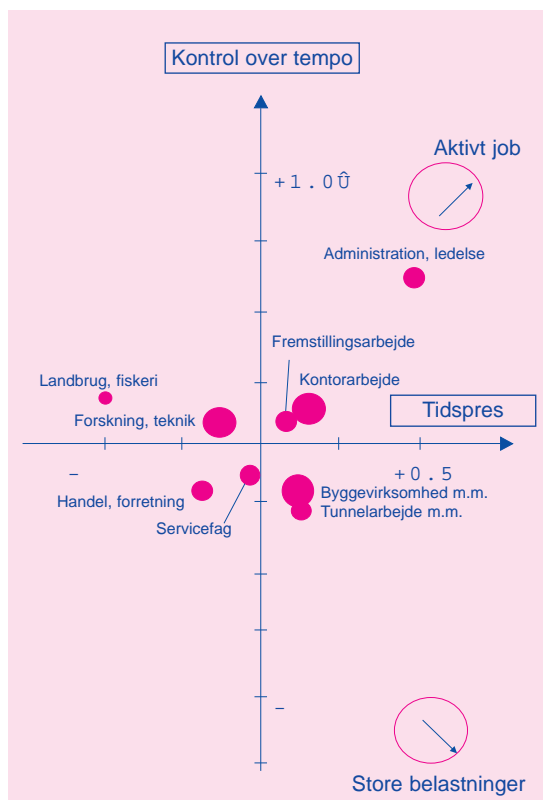
Figur 1 Modellen for “jobkrav - jobkontrol” (Karasek & Theorell, 1990)

Metoder benyttet i rapporten
 En måde at undersøge tidspreset og jobautonomien på er at gøre virkningerne mere synlige. Den **første måde** at gøre det på er at se, hvordan forskellige jobs klarer sig i sammenligning med andre m.h.t. tidspres og jobautonomi. Denne metode er hurtig, når man vil kortlægge grupper af arbejdstagere eller erhvervsbrancher med ønskelige eller uønskede arbejdsituationer. En **anden måde** er at se på helbredsreaktionerne i de forskellige arbejdsituationer. Har arbejdsituationer med store belastninger (store jobkrav, lille kontrol) virkelig skadelige sundhedsvirkninger? Helt præcist hvordan de to analyser er blevet udført, kan læses i rapporten.

Jobprofiler for tidspres og jobautonomi

Den danske undersøgelse (Arbejdsmiljø 1995) gør det muligt at sammenligne ni større jobs. Figur 2 viser, hvordan disse ni jobs klarer sig m.h.t. spørgsmålene om "at arbejde under stramme tidsfrister" og "i stand til at kontrollere arbejdstempoet". Denne figur viser, at de forskellige jobs er spredt over de fire kvadranter i grafen. Administratorer, ledere og kontorpersonale befinder sig i sektoren med aktive jobs.

Danske arbejdere (tunnelarbejde, bygge- og anlægsarbejde) har det arbejde, der er udsat for størst risiko. Disse arbejdere skal arbejde under et intenst tidspres, men har næsten ingen midler til at tilpasse deres tempo til disse krav. Jobs i landbrug og fiskeri befinder sig i kvadranten for få belastninger, hvilket betyder, at arbejdsituationen dér er rolig. De fleste af grupperne befinder sig i nærheden af gennemsnittet for begge spørgsmåls vedkommende. Administrations- og ledelsesjobs og landbrugs- og fiskerijobs befinder sig yderst i grafen.

Figur 2 Arbejdsmiljø 1995, Danmark: Fordeling af "autonomi" og "jobkrav" efter beskæftigelsesområde (n=5,575)

Figur 3 og 4 viser fordelingen af jobs i de to europæiske undersøgelser (1991 og 1996). Disse to grafer ligner bemærkelsesværdigt meget hinanden. I begge undersøgelser kan vi i kvadranten for store belastninger (den værste arbejdsituation) finde hovedsageligt faglærte arbejdere og værkførere. I hele Europa synes disse arbejdere at arbejde med meget store krav, men de har ikke mulighed for at ændre deres arbejdsmetoder eller opgavernes rækkefølge.

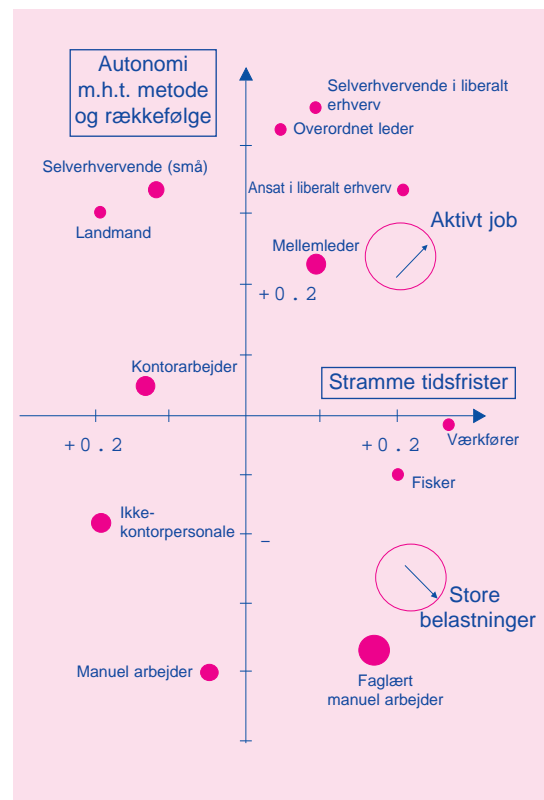
Selverhvervende i liberale erhverv, ansatte i liberale erhverv, mellemledere og ledere i almindelighed befinder sig i kvadranten for aktive jobs. De er udsat for forholdsvis store jobkrav, men de har også mulighed for at løse problemerne, når de opstår. Disse jobs er almindeligt kendte som travle jobs, men det fremgår klart af graferne, at travlhed ikke må forveksles med stress. Ikke-kontoransatte (hovedsageligt lagerforvaltere, ekspedienter) og personer, der udfører manuelt arbejde, findes i kvadranten med passive jobs. Landmænd,

selvbeskæftigede arbejdere og kontorpersonale synes også at have ret "rolige" arbejdsituationer. De har også mulighed for at ændre deres arbejdsmetoder og opgavernes rækkefølge.

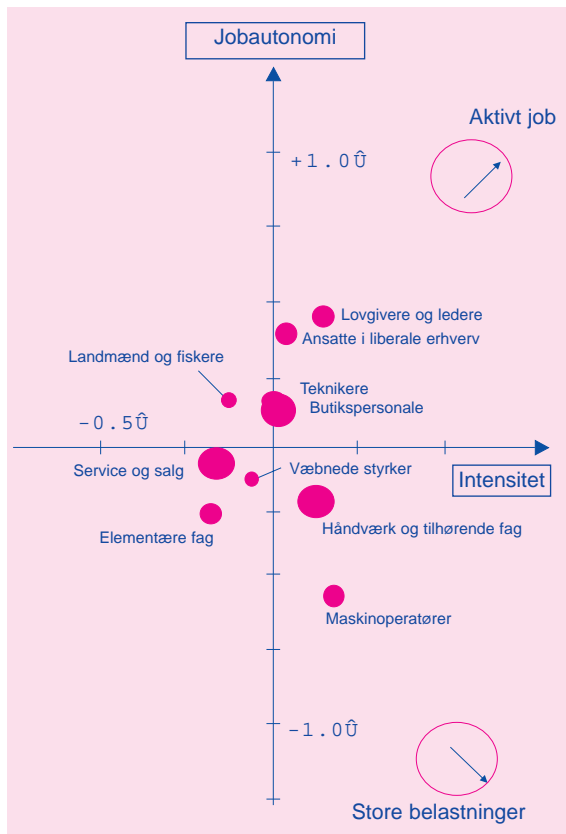
Den eneste forskel mellem graferne er fiskernes stilling. I grafen for 1991 befinder de sig i kvadranten med store belastninger. I 1995 kan vi se, at fiskerne har slået sig sammen med landmændene og befinder sig i kvadranten med lave belastninger.

Jobprofilerne fra Danmark og de europæiske arbejdsmiljøundersøgelser ligner hinanden i overraskende høj grad. Sådanne lighedspunkter var der også mellem andre nationale undersøgelser og de europæiske undersøgelser. Det betyder helt klart, at de europæiske undersøgelser giver et gyldigt billede af forholdene i de forskellige EU-lande.

Hovedkonklusionen af disse grafer er, at passive jobs, dvs. jobs hvor de ansatte ikke oplever store arbejdskrav, men hvor de heller ikke kan kontrollere deres

Figur 3 Det Europæiske Institut 1991: Fordeling af "autonomi" og "arbejde under stramme tidsfrister" efter beskæftigelsesområde (n=12,819)

arbejds miljø, hyppigst findes blandt ufaglærte arbejdere. Administrative, videnskabelige og serviceprægede jobs forekommer hyppigst blandt jobs med få belastninger. Det er påvist, at værkførere og fabriksarbejdere har de mest stressende jobs i Europa. Ansatte i lederjobs har et stort tidspres, men de har tilstrækkelig autonomi til at kontrollere disse tidskrav.

Sådan læses jobprofilerne

Den vandrette akse viser tidspreset, og den lodrette akse viser jobautonomien. Et job i profilens øverste højre kvadrant er underlagt et stort tidspres, men giver mulighed for at opfylde dette krav. I den nederste højre kvadrant findes arbejds situationer med store belastninger. I denne kvadrant er arbejdet stressende.

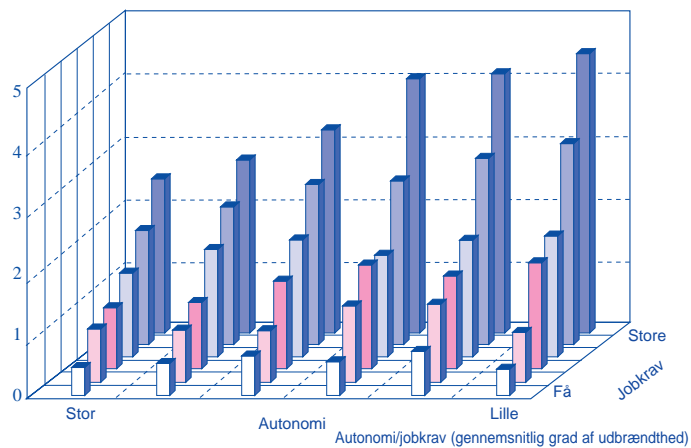
Hvert jobs prikstørrelse afspejler antallet af mennesker i det pågældende job i undersøgelses materialet.

Figur 4 Det Europæiske Institut 1996: Fordeling af "autonomi" og "jobintensitet" efter beskæftigelsesområde (n=15,986)

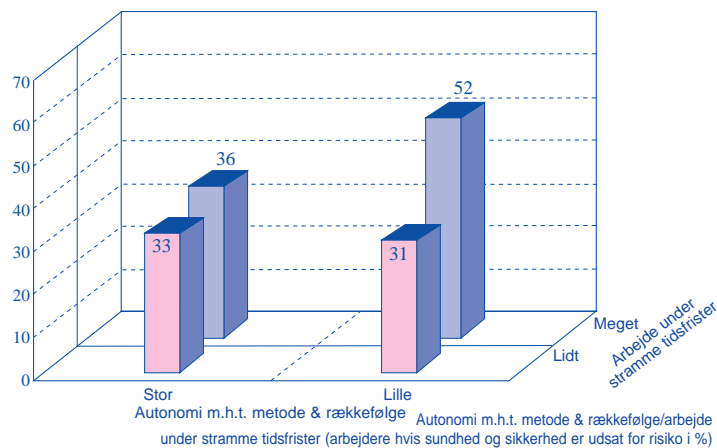
Jobs med store belastninger er stressende

Man kan også undersøge tidspres og autonomi på en anden måde, nemlig ved at **undersøge stressvirkningerne af bestemte arbejds situationer**. I en sådan analyse bør jobs med store belastninger vise en større grad af stresssymptomer end arbejds situationer, hvor man er mindre udsat for risiko. I figur 5, 6 og 7 vises stressvirkningerne konstateret i den hollandske undersøgelse ("Monitor") og de to europæiske undersøgelser.

Målene for udbændthed i den nederlandske undersøgelse benyttes som mål for stressvirkninger. Vi har beregnet det gennemsnitlige resultat for fire arbejds situationers vedkommende. Den højeste søjle i grafen viser det værste sundhedsresultat. I figur 5 giver "store belastninger" det højeste resultat, hvilket betyder, at arbejdstagerne har den største procentdel af helbreds problemerne. "Få belastninger" giver det laveste antal problemer. Figuren viser, at den samlede virkning af et stort tidspres og en lille jobautonomi fører til en yderligere negativ helbreds virkning. Sundhedspolitisk

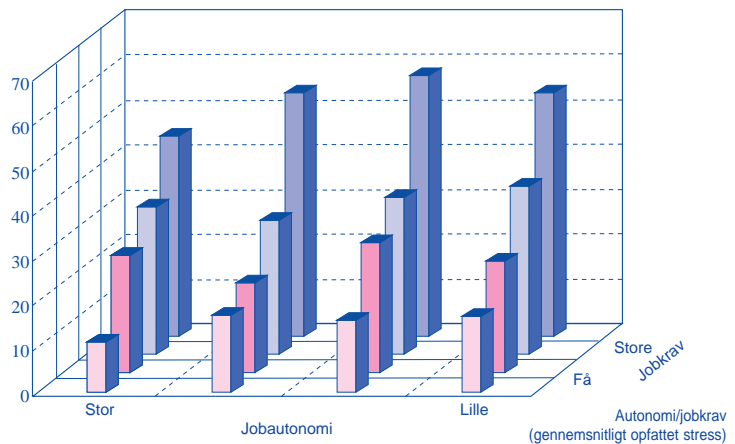
FIGUR 5 Den nederlandske undersøgelse "Monitor" 1995: Jobkrav, autonomi og udbændthed (n=6543)

Figur 6 Den Europæiske Arbejds miljøundersøgelse 1991: Jobkarakteristika og opfattelsen af, at sundheden og sikkerheden er udsat for risiko (n=12,819)

set er det kun muligt at forbedre helbredsvirkningerne i denne arbejdsituation ved at foretage samtidige indgreb for begge jobdimensioners vedkommende.

Figur 6 og 7 viser, hvordan arbejdsituationerne klarer sig m.h.t. sundhed i Europa som helhed. "Store belastninger" giver den højeste procentdel af arbejdstagere, der klager over, at deres sundhed og sikkerhed er i fare. Over halvdelen af arbejdstagerne i en arbejdsituation med store belastninger melder, at deres sundhed og sikkerhed er udsat for risiko. Dette resultat ændrer sig ikke med tiden. Som modsætning til denne situation melder ansatte, som har stor

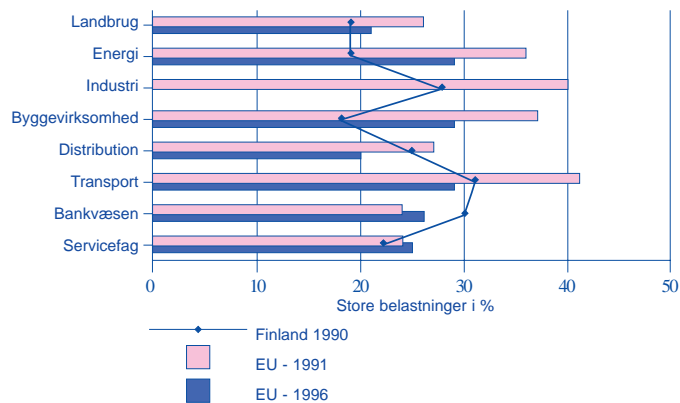

Figur 7 Den europæiske arbejdsmiljøundersøgelse 1996: Jobkarakteristika og opfattelsen af, at sundheden og sikkerheden er udsat for risiko (n=15,986)

jobautonomi og store jobkrav, for antal problemer: 36% i 1991 og det meste ledere, om et langt lavere 22% i 1996.

Sektorer med store belastninger

De sektorer, der er udsat for størst risiko, er de sektorer, der viser et resultat for begge risikoområdernes vedkommende, der er højere end gennemsnittet (kvadranten "store belastninger"). I figur 8 sammenlignes resultaterne af de europæiske undersøgelser og den finske undersøgelse fra 1990. I Finland er **transport, bankvæsen og industrien** de sektorer, der har den højeste procentdel af ansatte med meget store belastninger. I bygge- og anlægssektoren findes de jobs, der har de færreste "store belastninger". De europæiske undersøgelser viser, at **transportsektoren** og andre industrigrene har flest jobs med store belastninger. Det fremgår af disse figurer, at landbrug (osv.) og

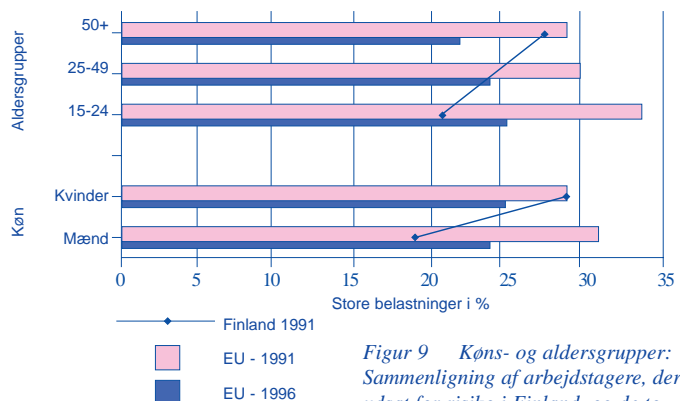
Figur 8 Sektorer: Sammenligning af arbejdstagere, der er udsat for risiko i Finland (n=3503), og de to europæiske arbejdsmiljøundersøgelser

servicesektoren er forholdsvis belastningsfri. Resultaterne ændrer sig ikke meget mellem de to undersøgelser. Et resultat, der gælder alle tre undersøgelser, er, at

transportsektoren fremstår som sektoren med den største risiko. Sektorerne med små risici er ikke de samme i de forskellige undersøgelser.

Køns- og aldersgrupper

I figur 9 sammenlignes procentdelene af arbejdstagere, der er udsat for risiko (jobs med "store belastninger") i henhold til køns- og aldersgrupperne i den finske og de europæiske undersøgelser. Resultaterne er ikke helt klare. Med hensyn til køn arbejder næsten en tredjedel af kvindelige finske arbejdstagere i situationer med "store belastninger". Ældre arbejdstagere i Finland er mere tilbøjelige til at have et job med "store belastninger" end unge arbejdstagere. I henhold til den europæiske arbejdsmiljøundersøgelse fra 1991

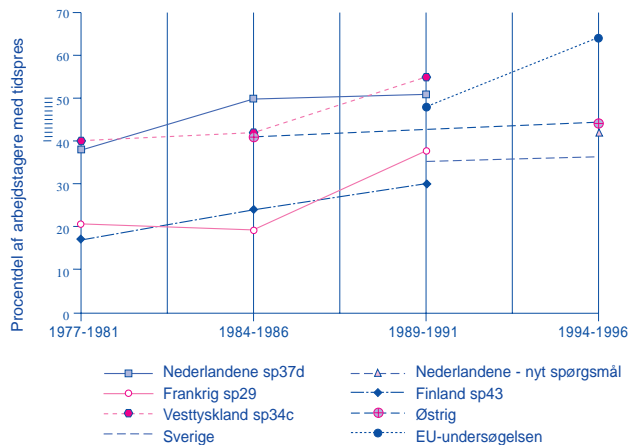
Figur 9 Køns- og aldersgrupper: Sammenligning af arbejdstagere, der er udsat for risiko i Finland, og de to europæiske arbejdsmiljøundersøgelser

er der flere mænd end kvinder, som arbejder i stressende situationer. Dette billede vender i 1996. I begge undersøgelser er der dog

flere unge end ældre arbejdstagere med et job med "store belastninger".

Forøgelse af tidspreset i Europa

Figur 10 viser udviklingen inden for tidspreset i de forskellige undersøgelser fra 1977 til 1996. Da ikke alle undersøgelser har data for de samme år, har vi lagt resultaterne for flere år sammen for at muliggøre en sammenligning. Undersøgelserne viser, at tidspreset er øget i denne periode. Finland, Østrig, Sverige og Den Europæiske Arbejdsmiljøundersøgelse viser en gradvis stigning i tidspreset over en ca. 15-årig periode. I Østrig er tidspreset den eneste risiko, der fortsat stiger, mens andre risici gradvis forsvinder. Den nederlandske undersøgelse (DLO) giver det eneste resultat, der afviger noget fra de andre lande. Men dette resultat er hovedsageligt forårsaget af, at svarkategorierne blev

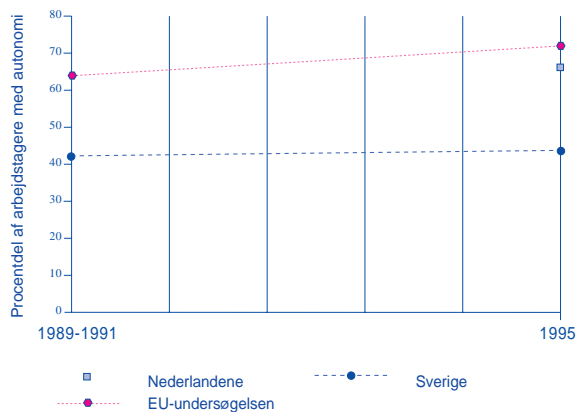
Figur 10 Udviklingen i tidspreset i Europa

omformuleret (fra fem til tre). Resultaterne fra 1995 viser i sammenligning med 1994, at stigningen i tidspreset er

vedvarende. Disse resultater gør det klart, at der finder en stærk intensivering af arbejdet sted i hele Europa.

Forøgelse af jobautonomien?

Der findes kun nogle få resultater om den variable "jobautonomi". Data fra de to undersøgelser, som vi har tendensinformation om, viser en lille stigning i omfanget af jobautonomien. Denne stigning er ikke så stor som stigningen i tidspreset. Det betyder formentlig, at jobs med store belastninger er ved at blive mere almindelige.

Figur 11 Udviklingen i autonomien i Europa

De vigtigste konstateringer

Analysen af tidspreset og jobautonomien i de europæiske arbejdsmiljøundersøgelser (1991 og 1996) og i de nationale undersøgelser viser, at:

Ufaglærte arbejdere findes hovedsageligt i passive jobs: arbejderne oplever ikke store krav til arbejdet og kan ikke kontrollere deres arbejdsmiljø. **Administrations- og servicepersonale** forekommer hyppigst i jobs med få belastninger (næsten ingen tidspres, stor autonomi). **Ledere og**

kontorpersonale udgør den mest fremherskende gruppe blandt de aktive jobs (stort tidspres, stor autonomi). **Faglærte arbejdere** findes for det meste i jobs med store belastninger. Disse arbejdere skal udføre arbejde af høj standard, men har ikke mulighed for at kontrollere deres arbejde.

Kort sagt bekræfter denne profil i vidt omfang, at der fortsat findes **en tayloristisk opdeling af arbejdet** i Europa: lederjobs har størst autonomi i organisationerne, arbejderne er under størst pres for at præstere et arbejde, men har ikke midlerne til at kontrollere deres

arbejdsproblemer. Arbejdernes jobs er i høj grad kendetegnet ved kedeligt arbejde.

Jobs med store belastninger fører til det højeste antal **helbredsproblemer**. Undersøgelserne støtter gyldigheden af modellen for "tidspres - jobautonomi".

En sammenligning af andelen af jobs med "store belastninger" mellem sektorer, køn og aldersgrupper viser ikke generelle sammenlignelige resultater mellem den europæiske undersøgelse og de nationale undersøgelser. Et resultat,

der var fælles for alle undersøgelser, er, at transportsektoren figurerer blandt sektorerne med store risici. Sektorerne med få risici er ikke de samme i alle lande. En undersøgelse af risici i henhold til køn viser, at der er store forskelle mellem landene og mellem resultaterne af de nationale undersøgelser og den europæiske undersøgelse. Den samme afvigelse kan konstateres for risici i henhold til aldersgruppe.

Der er **en synlig stigning i tidspreset** i hele Europa. Denne stigning er klart påviselig i de europæiske undersøgelser. Tendenserne i de forskellige lande

ligner hinanden, hvilket gør det tydeligt, at dette resultat ikke er en tilfældighed. En sådan tendens antyder, at problemerne er i stigning i EU-landene.

Billedet vedrørende jobautonomi er ikke så klart. De få resultater angiver, **at jobautonomi også er i stigning** i Europa. Derfor ville det være muligt, at en stigning i tidspreset kompenseres ved en større beslutningsfrihed for arbejderne. Hvis et sådant resultat kunne påvises, ville det betyde, at jobs er ved at blive mere aktive i Europa. Det generelle billede er imidlertid snarere, at arbejdssituationer med store belastninger er i stigning.

Hovedkonklusionen af denne analyse er, at indikatorer for tidspres og jobautonomi kan medvirke til at kortlægge jobs med store belastninger. Disse jobs har skadelige helbredsvirkninger. Den europæiske arbejdsmiljøundersøgelse giver information om sådanne skadelige arbejdssituationer i EU.

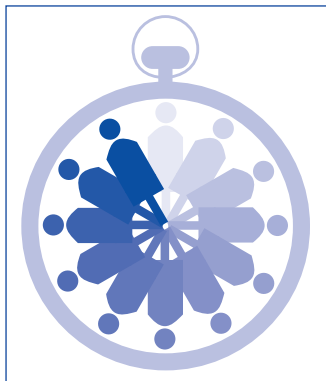
DE EUROPÆISKE ARBEJDSMILJØUNDERSØGELSER

Efterhånden som den sociale integration vinder frem og antallet af arbejdsmiljøinitiativer stiger på EU-plan, er det nødvendigt med mere omfattende og homogene data om arbejdsmiljøet i EU. Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene har udført to undersøgelser af arbejdsmiljøet i Europa (1991 og 1996). Disse undersøgelser har udgjort en væsentlig del af Institutets arbejde vedrørende forbedring af arbejdsvilkårene og arbejdslivets kvalitet.

KILDER

- DIRECTION DE L'ANIMATION, DE LA RECHERCHE DES ÉTUDES ET DES STATISTIQUES. Conditions, organisation du travail et nouvelles technologies en 1991. Dossiers Statistiques du Travail et de l'Emploi, no 90-91-92, juni 1993. DARES, 1993
- EUROPEAN FOUNDATION FOR THE IMPROVEMENT OF LIVING AND WORKING CONDITIONS. First European Survey on the Work Environment 1991-1992. Dublin, EFILWC, 1992.
- EUROPEAN FOUNDATION FOR THE IMPROVEMENT OF LIVING AND WORKING CONDITIONS. Second European Survey on Working Conditions 1996. Dublin, EFILWC, 1997.
- FASCHING M. Arbeitsbedingungen. Hauptergebnisse des Mikrozensus-Sonderprogramms juni 1994. Statistische Nachrichten 8/1996, 603-613.
- HOUTMAN ILD, BLOEMHOFF A, KOMPIER MAJ, MARCELISSEN FHG. Werkstressrisico's in bedrijf en beroep: secundaire analyse van leefsituatie - onderzoeksgegevens van 1977, 1983 en 1986. Leiden, NIPG-TNO, september 1991.
- JANSEN R, STOOß F, Hrsg. Qualifikation und Erwerbssituation im Geeinten Deutschland. BIBB/IAB-Erhebung 1991/1992. Berlin/Bonn, BIBB, 1993.
- KARASEK RA, THEORELL T. Healthy work: stress, productivity, and the reconstruction of working life. New York, Basic Books, 1990.
- MACARENA GARCÍA M, ALMODOVAR MOLINA A. Comparative study of five European questionnaires on working conditions. Barcelona, INSHT/CNCT, 1991.

Denne pjece er udarbejdet af Steven Dhondt, NIA-TNO B.V.

PUBLIKATIONER

PUBLIKATIONER OM DETTE EMNE

Instituttets publikationer sælges gennem EU's officielle salgskontorer og Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, L-2985 Luxembourg. Er der ikke anført en pris, er dokumentet gratis og kan fås ved henvendelse til Institutet.

- 1. Time constraints and autonomy at work in the European Union.**
Kat. nr. SX-09-97-389-EN-C,
20,00 ECU.
- 2. Second European Survey on Working Conditions (1996) (fås kun på diskette).**
Kat. nr. SX-05-97-414-EN-Y,
16,00 ECU
- 3. Arbejdsmiljøet i Den Europæiske Union (1996) (Resumé).**
Kat. nr. SX-05-97-414-DA-C.

■ En diskette i SPSS-format med rådata kan på visse betingelser fås ved skriftlig henvendelse til Institutet.
- 4. First European Survey on the Work Environment (1991-1992).**
Kat. nr. SY-75-92-114-EN-C,
22,50 ECU
- 5. Første Europæiske Arbejdsmiljøundersøgelse (1991-1992). (Resume).**
Kat. nr. SY-75-92-477-DA-C.

NYE PUBLIKATIONER

Der udgives i slutningen af 1997 nogle nye publikationer, der bygger på den information, som er blevet indsamlet under den anden europæiske arbejdsmiljøundersøgelse. De får følgende titler (kun engelsk):

- 1. Utryk beskæftigelse og arbejdsvilkår i EU.**
- 2. Køn og arbejdsvilkår i EU.**
- 3. Indicators of Working Conditions in the European Union.**

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Yderligere oplysninger om dette projekt kan indhentes hos Dimitrios Politis,
Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene,
Wyattville Road,
Loughlinstown
Co. Dublin,
Irland.
Tlf.: +353 1 2043 140
Telefax: +353 1 2826 456/2824 209
E-mail: dimitrios.politis@eurofound.ie

Copyright: Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene. Gengivelse er tilladt, dog ikke til kommercielle formål, såfremt kilden er angivet og der indsendes et eksemplar til Institutet.

Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene,

Wyattville Road, Loughlinstown, Co. Dublin, Irland.

Tlf.: +353 1 2043 100

Telefax: +353 1 2826 456/2824 209

E-mail: postmaster@eurofound.ie

EF/97/43/DA

KONTORET FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS
OFFICIELLE PUBLIKATIONER

